

İ i lXendimi tanýtmaq ýstýyo-IVrum çünkü benim hayatým ýký ayrý bölüme ayrýlýr, islâmiyete gerektiði bekiilde adanmadan önce, yani, görünüp olarak dünyevi, týtreden Müslüman olduðum zaman ve sonrası, Ýslâmiyete gerçekten kendimi adadýðým zaman. Hem görünüp hem de içten adadýðým zaman.

Eðer, kimlik kartýmý sunacaksam böyle diyebilirim: Ýsimim Safinaz Muhammed Kâzým, 1937 doðumluyum, 1959 Kahire Üniversitesi'nden mezun oldum, 1966'da, ABD'den master derecem i aldým, konu: tiyatro. 1972'ye kadar, yani, Hac'ca kadar müslüman giysileri giymiýordum. Her zaman için müslümandým, ama Batýlýlabmaya tümüyle açýktým, Batý kültürüne açýktým, çünkü ben bu kültürün saldýrýsýna uðrayan kuþaktaným. Benim kuþadým Batý modeline göre tanımlanacak, ona göre formüle edilecekti. Batý kadýnýn faklit edebildiðimiz sürece babarılýýydık, kabul görüyorduk, hoş-tuk. Müslüman kimliðinizden ne kadar uzaklaþmýþsanız o kadar iyiydiniz. Benim kuþadým bu tuzaðýn farkýna varamadý.Yakýn zamana kadar farkýna varamadý. Biz pimdi kendimizi dünüyanýn her tarafýndaki genel islâm uyanýþýnýn bir parçasý kabul ediyorduk. Hatta, Türkiye'deki uyanýþýn bile.

Türkiye'ye bir devlet olarak ne olduysa, bize de, bireyler olarak-ayný þey oldu. Tümüyle deðiþmemiz istendi. Deðiþme derken Batýlýlabmadan bahsetmek istiyorum. Pimdi, benim müslüman bakýþ açýmdan bu korkunç ve vahþiyane bir iþgaldir. Ýslâmiyeti unutmak durumundaydık, kimliðimizi kaybetmek durumundaydık. Bu tabii uluslararası siyasi toplumun kuyruðuna takılmak demekti. Bir zamanlar, hatta yakýn zamanda, Osmanlý hilafetinin en zayıf olduðu zamanda bile bizim müslümanlar olarakbir yerimiz vardý, uluslararası siyasi toplumda sandalayemiz vardý. Hilafetten sonra bu yerimizi kaybettik.*

"1926'dan sonra mı demek istiyorsunuz?"

"Evet, ama, aslynda bundan önce. Resmî olarak 1925-1926'dýr. O zamandan sonra müslüman bireyler olarak Batýya muhatap olmak durumunda kaldýlar. Tek tek devletler olarak muhatap olmak durumunda kaldýlar. Böylece, darbeler etkili oldu. Bir zamanlar Osmanlý imparatorluðu'na ait yerler Avrupalılar tarafından bölündü ve paylaþıldı. Biz müslümanlar da bireyler olarak ele alýndýk ve yeni bir formüle göre yeniden kalýba döklüldük.

Tabii, bütün bunlar gerçekte iþtilirilirken, bizlere söylenmiyordu. Saldýrýnýn pek çok maskesi, oyunu vardý. Modernizasyon gibi, çaðdaþlýk gibi, bilimsellik gibi, pratiklik gibi, gibi, gibi... Bu yüzyýlýn bablangýcýndan beri, bizi Ýslâmiyetten ayırmaya kalktýklarýndan bu yana hiçbir þey kazanamadýðýmýz tersine herþeyimizi kaybettiðimizi görüyoruz. Biz Avrupa olmadýk, bize söz verildiði gibi ilerlemedik, tersine, kendimizi geliþtirebileceðimiz, kendimizi kendimizden bulacaðýmýz bütün unsurları kaybettik. Sonra, bireyler olarak keþfettik ki, örneðin, Filistin'in baþýna gelen bizim de baþýmýza gelmiþti. Bireyler olarak da kolonileþtirilmiþ, iþgal edilmiþtik ve benim içimde bir baþkasý vardý. O ben deðiildim. Yalan söylüyordum, iki yüzlülük ediyordum. Ýçim tümüyle müslümandý, dýþ görünüşüme bakarsanız, sözde-Avrupalýydým, sözde-Amerikalýydým, sözde-kendimden baþka herþeydim.*

"Þunu sormak isterim. Ýçimde gerçekten müslümandým diyorsunuz, bu sahiden böyle miydi, yoksa müslüman olmayá da öðrendiniz mi?"

"Hayır, gerçekten müslümandým. Dua ediyordum, namaz kılıýyordum, Ýslâm'ın tüm gereklerini yerine getiriyordum ama.."

"Amerika'dayken bile?"
"Amerika'dayken bile. Aslynda burada bir paradoks var Amerika bana kendi islâm'ýmdan ne kadar uzak olduðumu farketmemde yardımıç oldu. Bana islâm'a gen dönmem gerektiðini farkettýrdý."

"Amerika'nın böyle ters bir etkisi olabileceðini biliyorum.."

"Ön yargıları, milliyetçilikleri, ne yaparsan yap bizim bir parçamýz olamazsýn.çünkü biz üstünüz! biz baþkayız havaları."
Siz, hayır, ben sizin bir parçanızým deseniz dahi cevap 'hayır deðilsin' derler. Kelimelerle deðiil hareketleriyle, onların bir parçasý olmadýğýmýz anlatýrlar.Peki, eðer onların bir par-

çasý deðilsem, neyim ben?"

"Safinaz haným, bana mı öyle geliyor, yoksa bu tepkinizde kiþisel narsisizminizin izlerini görabiliyor muyum?"
"Narsisizm? Hayır, hayır, bir tek Safinaz'dan bahsetmiyorum. Bu bir þoktu, narsisizmden baþlamasa da þoktu. Kiþisel vekar sorunu. Narsisizmle vekar arasýnda fark vardýr. Narsisist olanlar onlardýr. Avrupa medeniyeti narsisistik bir medeniyettir. Narsisistik kültürdür. Sadece kendilerini düþünürler. Kendilerine uymayan birileri varsa, onların insanlýk-dýþý olduðuna karar verirler. Apaðýlýk oldukларыna, insan-alty olduðuna karar verirler.

Bize niye böyle diyorlar diye düþünmeye baþladýğýmızda cevap bulamadýk. Büyük bir kültürümüz, büyük bir dinimiz, büyük deðerlerimiz vardý. Bizi bu duruma ne getirdi? Gördük ki, biz kendimizi bu hale kendimiz getirdik. Çünkü kim olduðumuzu unuttuk. Bir köpek, ked i olmaya çabalasa, kedi olabilir mi? Bir karga hikâyesi vardýr. Bilirsiniz karga çok çirkindir ve garip bir yürüyüşü bu vardýr. Bir gün bu karga zyþlayarak yürüyen küçük bir bülbül görür. Çok beðenir ve bülbülü görmek sevdasýna kapılır. Bülbülü taklid etmeye çalıþýnca, ađır vücudu ona yardým etmez. Böylece garip garip yürümeye baþlar. Bu hikâyenin deðeri buradadır. Eðer kendinizi olduðunuz gibi kabul edip, kendi temellerinizin üzerine inþa etmezseniz, kendinizi kendinizden baþlayıp geliþtirmezseniz, benim rengim budur, saçým sarıya boyarsam çok çirkin olacaðým. Allah'ým beni böyle yaratý, siyah saçlı olmak için yarattý, müslüman olmak için yarattý diye düþünüyorsanız, o zaman, islâm'ýn ne olduðunu bilmek zorundayým. Böylece, islâm'ý unuttuðumuzu farkettik. Biz müslüman doðmuþtuk, gereklerini yerine sorguladýğým zaman namazýmın otomatik olduðunu, orucumun otomatik olduðunu, asla derine inmediiðimi, olayların özünü kavramaya çalıþmadýğýmý keþfettim. Durmak, düþünmek zorundaydým.

1966-1972'ye kadar düþünme dönemi geçirdim. Bu dönemde müslüman giysimi giymedim ama Arap milliyetçisi oldum. Çünkü o zamanlar bu geçerliydi ve ben Arap milliyetçiliðinin islâm'ýmý vurgulayacaðýný düþünüyordum. Bunun bir baþka maske olduðunu, bir baþka batýlýlýk olduðunu düþünemedim. Daha sonra bana bir yararý olmadýğýný farkettim. Özellikle, Nasýr ын despotluðu altın da, Saddam Hüseyin, Hafız Esad gibi, Kaddafi gibi Nasýrlarýn modelleri ile olmayacaðýný gördüm. Bu insanlar Ýslâm'ý sadece insanlara ulaþmak için bir amaç olarak görüyorlar. Çünkü islâm insanlar tarafından çok sevilir, insanlarý kapsar. Bu, gerçeklerini yerine getirmeseler de böyledir.

Beni Hac kurtardı. 1972 Ocak. Herþeyden önce oraya gitmek için bir ihtiyaç hissettim. Hac basit bir þey deðildir. Namaz gibi deðildir. Üzerinde çalıþmak ister. Ne yapmanız gerektiðini incelemeniz gerekir. Sanki doktora yapýyor muþsunuz gibi..
"Bu söylediiðinizi Hac konusunda Ali Þeriatî ile ayný düþünceleri paylaþtýðýnýz bekiilde alabilir miyim?"
"Ö kitabý biliyorum, okumadým Sadece 'Kendine Dö-nüþünü' biliyorum."
"Okumalıysnýz."
"Ana Þeriatý bir baþka þeydir. O bir dönmendir."
"Yanlıþ anlamayın, eðer, okumup olsadınýz, söylediklerinizi daha iyi anlayabilirdim, onun için sordum."
"Yki kitabýný okudum, bu, ve "Hz.Muhammed'ýn Ýthamý", ikincisini beðenmedim. Her neyse. Ali Þeriatî'nin sistemi, Ýs-

lam

SI

yn

ým:

«Ýslâm uyanýþýnýn bir

parçasýyým

• "Geçmiş hayatýmı silmek, iki yüzlülük etmeksizin gerçek bir müslüman olmak istediðimi anladým. Ya, Ýslâmý gerçekten anlayacak, kelimenin anlamý gereðince Allah'a teslim olacaktým, yada, Ýslâmiyetin bazı unsurları ile hemfikir deðilsem, o zaman müslüman olmaktan toptan vazgeçecektim. Ýslâm'ın bana yardým ettiðini, beni sardıýğýnfarkettim. Eðer, müslüman doðumlu olmasaydým, yine de müslüman olurdum. Yeniden doðduðumu hissediyorum."

lâm'a nasýl döneceðimiz, belki bu dönemde bize faydalý oldu, ama, artýk onunla aynýfikirde deðilim. Belirli bir dönemde gerçekten benim baþýmdan geçen bazı þeyleri anlatýyordum.

Hac benim bilinçlenmeme, okumama, yoðunlabmama neden oldu. Ayrýca, Allah'ın yardımıyla kendimi arýndýrمام gerektiðini hissettim. Geçmiş hayatýmý silmek, iki yüzlülük etmeksizin gerçek bir müslüman olmak istediðimi anladým. Ya, islâm'ý gerçekten anlayacak, kelimenin anlamý gereðince Allah'a teslim olacaktým, ya da, islâmiyetin bazı unsurları ile hemfikir deðilsem, o zaman müslüman olmaktan toptan vazgeçecektim, islâm'ın bana yardım ettiðini, beni sardıýğýny farkettim. Eðer, müslüman doðumlu olmasaydým, yine de müslüman olurdum. Yeniden doðduðumu hissediyorum. Arapça'da, "Ýslâmiyeti' yeniden kucaklama" deriz. Sanki daha önce müslüman deðilmiþim gibi.Kabe'nin önünde durdum ve islâmiyeti' yeniden kucakladým. "Eþhedü enlá iláhe illálah dedim, (Safinaz Kâzým burada aðlamaya baþladı) sanki, sanki daha önceden müslüman deðildim. Allah'ın

DÜNYA

II

-

ým:

«Ýslâm uyanýþýnýn bir

parçasýyým

likle suçlandýğým için hapsedildim. Amaç Ýslâmiyet olduðu halde! (kakhahalar).
"Demek sizi komünist bellediler?"
"Evet, herbeyi müdafaa ediyordum. Tabii, bir entellektüel olarak, tiyatro kritiði olarak, ortamýmktúrdú. Kim kültürel açýdan birþey söylese, tavrýmý belli ediyordum. Çünkü, kültürel politika birbirlerinden ayrılmaz bir bütündür. Özgür düþünce karþý kim çýkarsa, benim düþüncelerimi açýklamama kim engel olursa tavrýmý koyuyordum. Böyle olunca, geri döndüðümde önce yazmama engel olmak istediler. Safinaz'ýn ismi hiçbir yazılı malzemede yer almayacak diye emir var. "

Bizim iki savabýmýz var. ilki, küfr savabý ve islâmiyet savabý. Bunlar birbirlerinden kesinlikle farklıdırýlar. Küfr savabýný baþlatan onlardýr. Savunanlar bizler olacaðыз. Ama, maðup bir ruhla deðiil. Muzaffer bir ruhla. Allah'ın bize verdiði ruhla, islâmiyeti' muzafter bir ruhla tartýþmak, savunmak zorundayız, islâmiyeti'in bir "gereklilik" olduðunu, islâmiyeti'in üstün olan din olduðunu, çünkü Hak dini olduðunu savunmak zorundayız. Hac'ýn bir bölümünde þeytan taplarsýnz. Ben bu taplamayı büyük hevesle yaptým. Tabii, üç kere yedi tap atarsýnz. Allah'ın önünde nerede þeytan görsem taplamaya yemin ediyordum. Bu þeytan ister benim içimde, ister dýþýmda olsun, istersiyasi, ister basit bir þeytan olsun.. Ýster insan ister cin kılıýðýnda olsun... ipte bu nedenle... Hac'ca gittiðini zaman müslüman giysilerini giymeýi plânlamýyordum. Geri döndüðümde, ilk yapmam gerekenin bu olduðunu hissettim, islâm'ın bayraðını kaldýrdım, ilân etmek gerektiðini hissettim. Bu basit bir

pis edildim, ilki. 1973 Ocaðýnda, yedi ay yattým, hamileydim. Sonra. 1975 Ocaðýnda, kyzým 14 aylýktý hâlâ emziriyor-dum, sonucusu meþhur toplama, 1981 Eylülünde, Sedat öldürüldüü zaman. 88 gün kaldým. Bu sürelerde müslüman giysileri giyiýordum, müslümandým ve komünistlikle suçlandým. Komünist partisi kurmakla suçlanýýyordum. Bana müslüman olmak berefini bile bahþetmediler, ikili bir oyun tezgâhlamýþlardý. Beni komünistlerle beraber hapsederek, komünist olmadýğýmý bilen diðer mahsupların bana kötü davranmalarýný saðlýyorlardý. Öte yandan, komünist ilân ederek müslümanların uzaklaþmasýný saðlýyorlardý. Bugün bile kendi kavmim. "O komünisttir, Ahmet Raýf'le neden çalıþýyor, "diye baþlýyorlar."

"Biran için geri dönebilir miyiz? Tiyatro eleþtirmenliði nereden aklýnýza geldi? Mýsýrgibi bir ülke için fazla ayrıcalıklý bir meslek seçimi deðiil mi?"

"Ben bir yazarým. Kýsa hikâyeler yazmaya kabiliyetim var. Meslek hayatýma kýsa hikâyeler, þiirler, edebi makaleler yazarak baþladým. Hiçbir zaman düz bir gazeteci olmadým. Bir söyleþim bile edebi bir metin haline geliyor. Böylece, Amerika'ya gitme düþleri kurduğum zamanlar, [o zaman Amerika'ya áþýktým] 22 yabýndaydım, kültürümü ve bilgimi geliþtirmek zorundaydým. Eh, Batýda bilgi nerede bulunur?"
"Amerika'da?"
"Amerika'da. O zamanlar bizde iyi tiyatro eleþtirmenleri olmadýğýný düþünüyordum."
"Safinaz haným, tiyatro eleþtirmenlerinin iyiliði bir yana, Mýsýrtiyatrosunun durumu neydi? Niteliksel ve niceliksel olarak durumu neydi?"

"Bundan önce çok yazıyor muydunuz?"

"Evet, tabii. 1955'de gazeteciliðe baþladýğýmda henüz öðrenciydim. 1960'da Amerika'ya gitmeden önce iyi tanýnan bir gazeteciýdim. Amerika'dan dönünce, ünlü bir haftalık dergide tiyatro eleþtirmeni olarak yazmaya baþladým. Beþ yıl içinde, çok çok iyi bilinen bir isim yaptým. Sadece edebi eserlerin eleþtirisini yapıyordum, ama kalelim kuvvetliydi. Bana "militan eleþtirmen" diyorlardý. Ünümün doruðundayken, senin zamaný yasaklıyoruz dediler, isimime suikast yapmayı plânlýyorlardý. Öldürmeýi plânlýyorlardý, çünkü, biliyorsunuz, eðer bir gazeteciyseniz ve dört yıl yazmazsanız, herkes unutar sizi. Ne bir kitap, ne bir yazý yazmama izin verdiler, isimim tümüyle silinecekti. Bunu oniki yıl süreyle yaptılar, isimim, cezaevi mahkûmlarýnýn listelerinden baþka hiçbir yerde görünmedi, isimim polis postalama listesýndeýydi. Ne

pis edildim, ilki. 1973 Ocaðýnda, yedi ay yattým, hamileydim. Sonra. 1975 Ocaðýnda, kyzým 14 aylýktý hâlâ emziriyor-dum, sonucusu meþhur toplama, 1981 Eylülünde, Sedat öldürüldüü zaman. 88 gün kaldým. Bu sürelerde müslüman giysileri giyiýordum, müslümandým ve komünistlikle suçlandým. Komünist partisi kurmakla suçlanýýyordum. Bana müslüman olmak berefini bile bahþetmediler, ikili bir oyun tezgâhlamýþlardý. Beni komünistlerle beraber hapsederek, komünist olmadýğýmý bilen diðer mahsupların bana kötü davranmalarýný saðlýyorlardý. Öte yandan, komünist ilân ederek müslümanların uzaklaþmasýný saðlýyorlardý. Bugün bile kendi kavmim. "O komünisttir, Ahmet Raýf'le neden çalıþýyor, "diye baþlýyorlar."

"Biran için geri dönebilir miyiz? Tiyatro eleþtirmenliði nereden aklýnýza geldi? Mýsýrgibi bir ülke için fazla ayrıcalıklý bir meslek seçimi deðiil mi?"

"Ben bir yazarým. Kýsa hikâyeler yazmaya kabiliyetim var. Meslek hayatýma kýsa hikâyeler, þiirler, edebi makaleler yazarak baþladým. Hiçbir zaman düz bir gazeteci olmadým. Bir söyleþim bile edebi bir metin haline geliyor. Böylece, Amerika'ya gitme düþleri kurduğum zamanlar, [o zaman Amerika'ya áþýktým] 22 yabýndaydım, kültürümü ve bilgimi geliþtirmek zorundaydým. Eh, Batýda bilgi nerede bulunur?"

"Amerika'da?"

"Amerika'da. O zamanlar bizde iyi tiyatro eleþtirmenleri olmadýğýný düþünüyordum."
"Safinaz haným, tiyatro eleþtirmenlerinin iyiliði bir yana, Mýsýrtiyatrosunun durumu neydi? Niteliksel ve niceliksel olarak durumu neydi?"

"Tiyatro vardý ama pek iyi deðiildi, ancak, birþeyi iyie götüren eleþtirdir. O zaman bir kültürel ronesansýn peþindedir. italya'ya yönetmenler, Rusya'ya aktörler gönderildi, editimeleri için. Beni kimse hiçbir yere göndermedi. Ben kendi kendimi götürdüm. Oto-stop yaparak gittim."

"Ciddi olamazsýnýz! "

"Hayır ciddiyim. Herþeyi zorladım."

"Asi, öyle mi?"

"Evet. Kimsenin sözünü dinlemedim. Hayır, dediler, ama ben yapacaðým dedim. Ne olursa olsun yapacaðým. Ben bir avcıyým. Oto-stop yapacaðým dedim. Hayır, dediler. Ben yine yaptım. Amerika'ya oto-stop yaptým. New York'a vardýğýmda üstümd e bir "dime"dan baþka býrþey

odak

Neden olmasýn?

beþ

odak

Neden olmasýn?

Gorbaçov'un Sovyetler Birliði'nde yürürlüde koyduðu açýlma politikasýndan en fazla etkilenen gruplardan biri de, Batý'daki Sovyetologlar. Bir zamanlar, (Iran Devrimi sýrasýnda) Batý dünyasýnda her Farþaça bilen nasýl iran uzmaný kesildiyse, pimdi de, Pravda'yý sökecek kadar Rusça bilen her akademisyen, bir uzman sovyetolog olup çýkýyor. Bu sovyetolog patlamasýnda, batýlý iþ çevrelerinin artan enformasyon talebinin de bþhesiz payı var. Özellikle çok-uluslu, daha doðrusu çok-uyruklu ticaret bir-ketlerinin sorduðu 'bu açýlma bizi de içine alacak kadar gineþleyebilir mi i' gibisinden sorulara cevap yetiþtirebilmek için, kalabalık bir "sovyetologlar ordusu" Pravda'yý satır satır okuyup, her haberden bin türlü mânâ çýkartıyor. Sözelibi Sovyetler Birliði Savunma Bakanı Sokolov'un bu gazetede yayýmlanan bir makalesi, birçoğklarýný hopotur-tup hop kaldýrdý. Sokolov, makalesinde "askeri birliklerin eðitilmesinde ve yıllık planların yapýlmasýnda dahþratik ve ekonomik yöntemlere baþvurmak gerektiðinden" söz ediyordu ama Batýlý sovyetologlar bu yalın cümleye öylesine dallandıryþ budaklandırdýlar ki. sonunda ciddiyetiyle tanýnmþ yorumcular ve yayın organları bile, "Sokolov gerçekten ne demek istiyor?" diye sormaktan kendilerini alamadýlar.

Sokolov'un yazýsýnýpolitik açýdan yorumlayan kimi yorumculara göre. Sovyet Savunma Bakanı. Gorbaçov'un açýlma programýnýn Sovyet ordusunu da içine aldıýğný. Sovyet ordusunun er ya da geç bu açýlmaya bir sýnýr çizeceði yolundaki dedikoduların asýlsız olduðunu bu yolla hem ýþeridekilere, hem de dýþardakilere duyurmuş oluyor.

Savunma Bakanýnýn makalesinticari açýdan yorumlayanlar ise. bunun, özellikle savunma yan-sanayii konusunda Batýlý çok-uyruklu þirketleri hedef alan bir zemin yoklamasý olduðu kanaatindeler. Bu yaklaşıpýmı benimseyenler, Sovyet bütçesinde savunma harcamalarýnýn hâlâ birinci sırada yer aldıýına ve Sovyetlerin sanayi casusluðuna her yıl büyük paralar ayırdýğına iparet ederek. Gorbaçov'un bu harcamaları uluslararası pazarda meþrulaþtırmak istediðini söylüyorlar. Ancak, bapta Amerika Birleþik Devletleri olmak üzere Batýlý sanayilebmiş ülkelerin hemen hepsinde, Doðu blokuyla teknoloji alıp-veriþýne girmek, ayrıntılı bir yasal düzenlemeyle sýnýrlandıryılmıþ. Bu sýnýrları aþmak da. pek kolay deðiil.Yine de. çok-uyruklu þirketleri ümitlendiren bir nokta var: Özellikle elektronik teknolojisinden sonra, neyin askerî neyin sivil amaçlı kullanılmaları elverişli olduðunu belirlemek eskisi kadar kolay deðiil. Bir de. yasal düzenlemelerin hızla teknolojik geliþmelerin gerisine dþmesi meselesi var. Belirli bir teknolojik seviye ve bilgi birikimi gözetilerek hazýrlanmış sýnırlar, bu teknolojik geliþme hızý karpýsýnda günden güne abnýp belirsizleþiyor.

Gördüðünüz gibi, insan bir kere bu amatör-profesyonel sovyetologların ilgi sahasýna adýmýný atınca, en olmayacak þevleri bile "mümkât'tan saymaya baþlıyor.

"Yine tiyatroya dönmek istiyorum. Ne tür oyunlar oynanyordunuz?"

"Vodvil oynanyorddu. Bulvar tiyatrosu dediðimiz türü oynuyorduk Ama ben tiyatroyu sevmiyordum. Aslynda, kabullenmiyordum da. Bizim gerçek tiyatroya örneðin avangard tiyatroya, ihtiyacýmız var diyordum. Gidip eðitim görür araþtırýrsam.diyordum. Tabu. bunun dýþýnda seyahat etmek de istiyordum. O zamanlar Eugene O'neill in "Beyond the Horizon" (Ufkun Ötesinde) adlý oyununu okumaktum Oyunda

beþ

odak

Neden olmasýn?

beþ

odak

Neden olmasýn?

Sokolov'un yazýsýnýpolitik açýdan yorumlayan kimi yorumculara göre. Sovyet Savunma Bakanı. Gorbaçov'un açýlma programýnýn Sovyet ordusunu da içine aldıýğný. Sovyet ordusunun er ya da geç bu açýlmaya bir sýnýr çizeceði yolundaki dedikoduların asýlsız olduðunu bu yolla hem ýþeridekilere, hem de dýþardakilere duyurmuş oluyor.

Savunma Bakanýnýn makalesinticari açýdan yorumlayanlar ise. bunun, özellikle savunma yan-sanayii konusunda Batýlý çok-uyruklu þirketleri hedef alan bir zemin yoklamasý olduðu kanaatindeler. Bu yaklaşıpýmı benimseyenler, Sovyet bütçesinde savunma harcamalarýnýn hâlâ birinci sırada yer aldıýına ve Sovyetlerin sanayi casusluðuna her yıl büyük paralar ayırdýğına iparet ederek. Gorbaçov'un bu harcamaları uluslararası pazarda meþrulaþtırmak istediðini söylüyorlar. Ancak, bapta Amerika Birleþik Devletleri olmak üzere Batýlý sanayilebmiş ülkelerin hemen hepsinde, Doðu blokuyla teknoloji alıp-veriþýne girmek, ayrıntılı bir yasal düzenlemeyle sýnýrlandıryılmıþ. Bu sýnýrları aþmak da. pek kolay deðiil.Yine de. çok-uyruklu þirketleri ümitlendiren bir nokta var: Özellikle elektronik teknolojisinden sonra, neyin askerî neyin sivil amaçlı kullanılmaları elverişli olduðunu belirlemek eskisi kadar kolay deðiil. Bir de. yasal düzenlemelerin hızla teknolojik geliþmelerin gerisine dþmesi meselesi var. Belirli bir teknolojik seviye ve bilgi birikimi gözetilerek hazýrlanmış sýnırlar, bu teknolojik geliþme hızý karpýsýnda günden güne abnýp belirsizleþiyor.

Gördüðünüz gibi, insan bir kere bu amatör-profesyonel sovyetologların ilgi sahasýna adýmýný atınca, en olmayacak þevleri bile "mümkât'tan saymaya baþlıyor.

"Yine tiyatroya dönmek istiyorum. Ne tür oyunlar oynanyordunuz?"

"Vodvil oynanyorddu. Bulvar tiyatrosu dediðimiz türü oynuyorduk Ama ben tiyatroyu sevmiyordum. Aslynda, kabullenmiyordum da. Bizim gerçek tiyatroya örneðin avangard tiyatroya, ihtiyacýmız var diyordum. Gidip eðitim görür araþtırýrsam.diyordum. Tabu. bunun dýþýnda seyahat etmek de istiyordum. O zamanlar Eugene O'neill in "Beyond the Horizon" (Ufkun Ötesinde) adlý oyununu okumaktum Oyunda

rüyalarýmız vardý ve biz bu hakereke hazýrlýyorduk kendimizi. Ben de fırtýna gibiým geridegeldim. Ayný sürelerde gidilen herkes de dönmüþtü. Yýl 1966. italya'dan doktora yapan yönetmenlerimiz dönmüş-tü. iyi aktörlerimiz vardý. Çok iyi bir dönem geçirdik. Bu dönem bugün hâlâ "altınýların tiyatrosu" diye bilinir. Dünyevi bakýmdan çok baþarılýydý."

"Safinaz haným, bu çok tipik bir dönem olmalı. Çünkü, neredeyse Türk tiyatrosunun evrelerinden birisini anlatýyorsunuz."

"Evet, tipiktir, örneðin, bir Cep Tiyatromuz vardý, deneme oyunları için. Tabu, onlar Yunan eserlerini oynadıyar. Agamemnon, Euripides, Electra, Antigone. Sartre dan birkaç oyun oynadılar. Altona Mahkûmları

Safinaz Kâzým la daha sor.ra pek çok defa deðiþik meclislerde beraber olduk Davasýna baðlılyðý, militan tavır deþþitenerjisi ile çok etkileyci bir haným, iligç olan zaman zaman Ben Ýhvan dan deðiilil deme&ydý. Kendisinin Emel Örgütü'nün baþýný Nebin Berri'nin baðlız- ile ahhabböyný, iran'a ve özellikle Humeyni ye duydudu yakýnlyðını buna neden olup olmadýğým, sorduðumda net cevap alamadým Ancak, bir toplantýdaFO ve Arafat tan söz açýlýnca. Safinaz Haným c kâfirin cehenneme kada yolu var, dedi.

Nedeni lâik olmasý veHumeyni -nin vardým teklifim reddetmesiy-miþ. Ne var ki. ona yardımıçin parmaðým-kýpýrdatmayacaðýmýöyley-en Safinaz Haným yardımıçin ona deðiil, Filistinli çocuklara gideceðini düþünmüyor gibiydi. BenDU tavırý sevmedim "Yhvan Müslýmini nedir?"ýn cevabýAhmet Raif :en geldi.

1

1

1

1

seyahat eden bir genç adam vardý Ufkun otesme seyahat etmek ýstýyoru. Ben deseyahat etmek emek istedim. Ufkun ötesim: görmek stedým Seyahatin bapı: baþýna bir kultur olduunu düþünüyorum Gerçekten de ben ne ödendýmse. seyahatlerimden öðrendim Yabancı bir ülkede yapamak, yabancı olduðunu bilmek, açsan aç kalmaya devam edeceðim bilmek, annenin orada olmadýğýný bilmek, uzakta olmak Ýpte kendimi Amerika'ya götürdük ten sonra gazeteciliði bırakıp tiyatroya döndüm. Kansas Ün-yersitesi'smde öðrenim goraum

Sonra bir yıl Þýkago da çalıþtım. borçlarýmı ödedim. Sonra Niev, York'a geçtim New York Üniversitesinde masterýmı tamamladým

Butun bunlar Nasýr done-mdeydy ve Nasýr kültürde filan devrim yapmaya söz ver-miþti.. Söylediðim gibi. kültürel

Yarın: Ahmet Raif ve Münif Fevzi

1